

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
„TOSHKENT IRRIGATSIYA VA QISHLOQ XO'JALIGINI MEHANIZATSIYALASH MUHANDISLARI INSTITUTI”
MILLIY TADQIQOT UNVERSITETI
YER RESURSLARI VA KADASTR FAKULTETI

„DAVLAT KADASTRLARI” KAFEDRASI
„ BINO VA INSHOOTLAR DAVLAT KADASTRI”
FANIDAN

MA'RUZA

TAQDIMOT

MAVZU -15: BINO VA INSHOOTLAR KADASTRINI
YURITISHDA YEVROPA MAMLAKATLARI TAJRIBASI

KATTA O'QITUVCHI, FALSAFA DOKTORI
ASHUROV A.

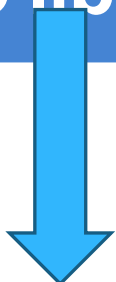
TOSHKENT, „TIQXMMI” MTU-2023

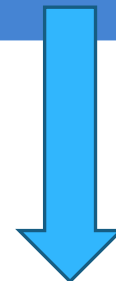
REJA:

1. Evropa Ittifoqida aholi yashash joylari kadastri.
1. Evropa Ittifoqiga a'zo davlatlarda kadastrning turli shartlari.
2. Evropa Ittifoqi davlatlarida kadastr huquqlarini ro'yxatga olish.

Evropa Ittifoqida kadastr tizimining asosan ikkita asl modeli mavjud bo'lib, ular yerni ro'yxatga olish tizimlari bilan bog'liq:

Markaziy Evropa modelida (germaniyalik "Grundbuch" hududidan tashqarida) kadastr erni ro'yxatga olishning grafik asosi (xaritasi) sifatida paydo bo'ladi (Yer reestri), shuning uchun jismoniy o'zgarishlar Kadastrda va er reestridagi huquqiy o'zgarishlar mukammal parallellikni saqlab, aks ettirilishi kerak;

Lotin modelida kadastr faqat yer solig'ini yig'ish uchun foydali bo'lgan soliqqa tortish vositasi sifatida paydo bo'ladi. Evropa Ittifoqidagi yer kadastrini deyarli har doim uchastkaga asoslangan va faqat bir necha mamlakatlarda shahar kadastrini (binolarning) o'z ichiga oladi.

Evropa Ittifoqida kadastr tizimining asosan ikkita asl modeli mavjud bo'lib, ular yerni ro'yxatga olish tizimlari bilan bog'liq:

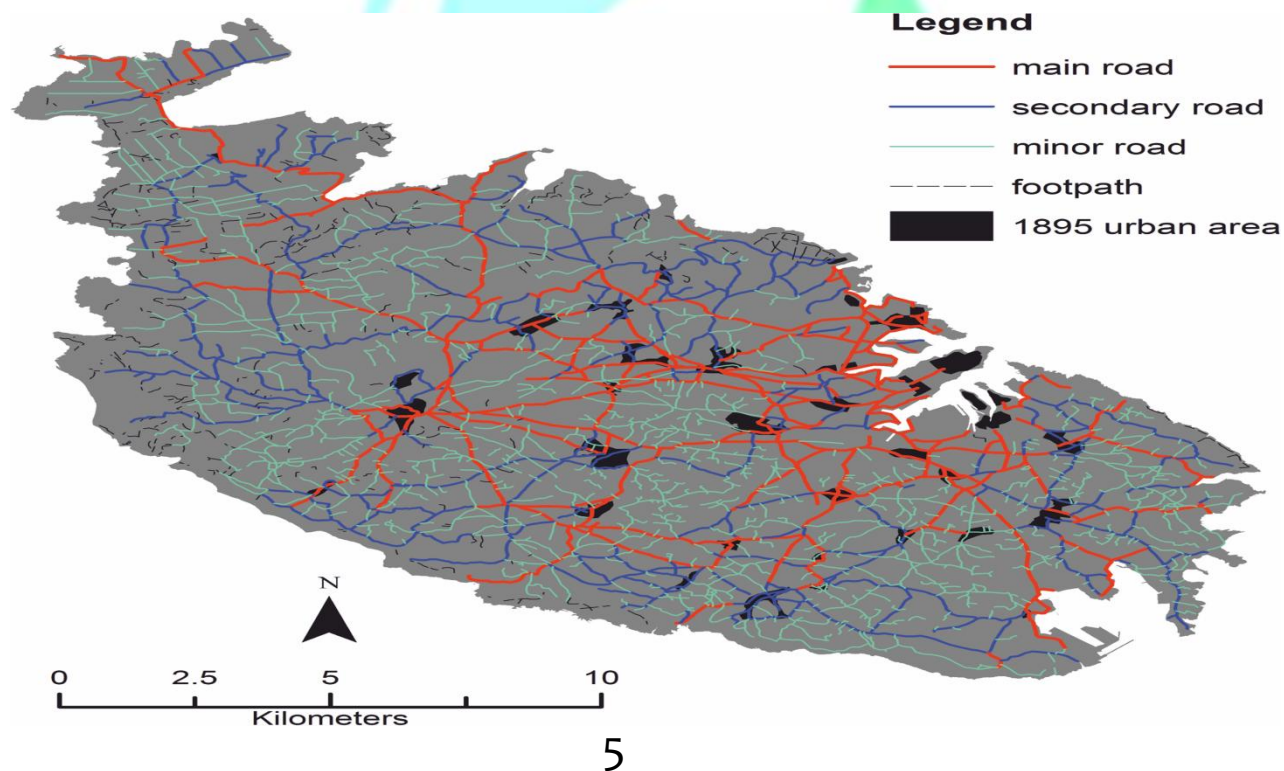
Lotin modelida kadastr faqat yer solig'ini yig'ish uchun foydali bo'lgan soliqqa tortish vositasi sifatida paydo bo'ladi. Evropa Ittifoqidagi yer kadastrini deyarli har doim uchastkaga asoslangan va faqat bir necha mamlakatlarda shahar kadastrini (binolarning) o'z ichiga oladi.

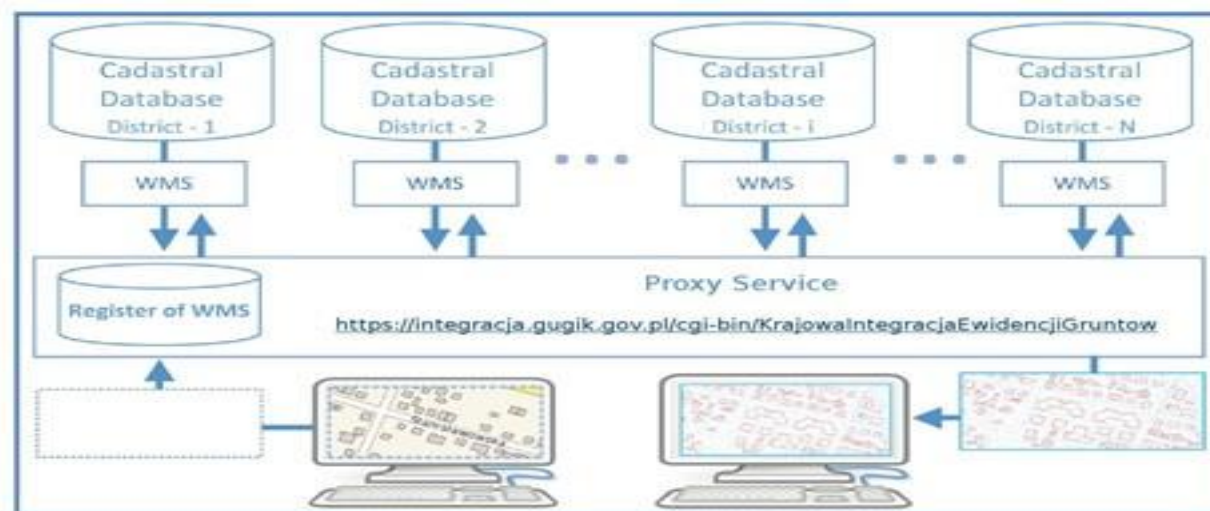
Markaziy Evropa modelida (germaniyalik "Grundbuch" hududidan tashqarida) kadastr erni ro'yxatga olishning grafik asosi (xaritasi) sifatida paydo bo'ladi (Yer reestri), shuning uchun jismoniy o'zgarishlar Kadastrda va er reestridagi huquqiy o'zgarishlar mukammal parallellikni saqlab, aks ettirilishi kerak;

Bundan tashqari, Yevropa Yer Axborot Xizmati (EULIS) sakkizta Evropa Ittifoqiga a'zo davlatlarning to'qqizta hamkori tomonidan amalga oshirilgan loyiha natijasida ko'rsatilgan. Evropa Ittifoqiga a'zo davlatlarda kadastr modellarini bilish ekologik, ijtimoiy, iqtisodiy, huquqiy va soliqqa tortish maqsadlari uchun inventar sifatida Evropa Ittifoqi darajasida tuproq kadastrini uyg'unlashtirishning asosiy shartidir.

Ikkinchi jahon urushidan keyingi qayta qurish, kuchli iqtisodiy o'sish va aholi sonining ko'payishi yerdan foydalanishni ham mintaqaviy, ham shaharlarni rejalashtirish zaruratini tug'dirdi. Bu tezda atrof-muhit holati va sifati haqida tashvish uyg'otdi. Yer va undan foydalanish haqida ko'proq ma'lumot talab qilindi. Yana bir bor ta'kidlaymizki, kadastrlar atrof-muhitni muhofaza qilish chora-tadbirlarining maqsadlarini yoki unga muhtoj bo'lgan hududlarni belgilashda muhim rol o'ynadi. So'nggi yigirma yil ichida LIS (Yer haqida ma'lumot tizimi) va GIS tizimlari uchun asos sifatida kadastrlarning ahamiyati o'sdi va shu bilan atrof-muhitni yaxshiroq boshqarishga hissa qo'shdi.

Agar turli mamlakatlar "Kadastr" atamasini turlicha talqin qilsalar ham, bu atama FIG (Internationale des Géomètres yoki Xalqaro geodeziklar federatsiyasi)ning Kadastr to'g'risidagi bayonotida da ta'riflangan. Shu nuqtai nazardan, Kadastr yerning har bir maydoniga nisbatan davlat va xususiy inson manfaatlariga oid ma'lumotlarni qayd etadi, masalan. uchastkaning egasi to'g'risidagi ma'lumotlar, geometrik ma'lumotlar (koordinatalar va xaritalar), yerdan foydalanish. Kadastr ma'lumotlari yer operatsiyalari va bozorlarni qo'llab-quvvatlash, iqtisodiyotning turli bo'limlarini boshqarishda yordam berish uchun ishlatilishi mumkin, masalan. qishloq xo'jaligi, atrof-muhitni muhofaza qilish, baliqchilik, o'rmon xo'jaligi, uy-joy, erdan foydalanish va rayonlashtirish, kommunal va transport.

Evropa Ittifoqiga a'zo davlatlarda kadastrning turli shartlari

Ko'pgina Evropa Ittifoqi mamlakatlari mijozlarga xizmat ko'rsatishni yaxshilash uchun kadastr tizimini yangilash va uni kompyuterlashtirish (Kadastr axborot tizimi) zarurligini his qildilar. So'nggi yillarda Kadastrni yangilash Kadastrdan tashqari ko'plab mutaxassislarning hamkorligi orqali amalga oshirildi. Shunga qaramay, aksariyat Evropa Ittifoqi mamlakatlarida tuproq kadastr sertifikatini ko'plab topografik ma'lumotlarni o'z ichiga oladi, lekin tuproq xususiyatlariga havola yo'q. Masalan, Germaniya, Avstriya va Shveytsariyada yer xavfsizligini ta'minlash uchun juda murakkab inventarizatsiya o'rnatilgan.

Yevroittifoq quyidagi tizimlarni qabul qildi:

1. Qishloq xo'jaligi dala darajasi (Belgiya va Shimoliy Irlandiya)

2. Kadastr va yer reestri uchastkalari (Angliya, Italiya, Ispaniya va Lyuksemburg)

3. Lot darajasi (Avstriya, Finlyandiya, Fransiya, Germaniya, Irlandiya va Shotlandiya)

4. Blok darajasi (Daniya, Gretsiya, Portugaliya, Shvetsiya va Niderlandiya)

Evropa Ittifoqiga a'zo davlatlarda kadastr va yer reestrini quyidagi tushunchalar bo'yicha tasniflash mumkin:

1. Kadastr uchun mas'ul bo'lgan ma'muriyat

2. Mas'ul vazirlik

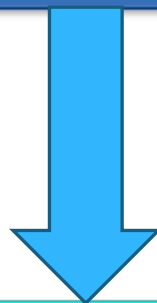
3. Kadastrning geodeziya va umumiy kartografiya bilan aloqasi

4. Ko'chmas mulkni aniqlash

5. Kartografiya turi

1. Kadastr uchun mas'ul bo'lgan ma'muriyat

Butun Evropa Ittifoqida kadastr milliy manfaatlar uchun iqtisodiy siyosat vositasi sifatida qaraladi va shuning uchun uning vakolati mamlakatning markaziy ma'muriyati, agar javobgarlik "lander" (federal shtatlar)da bo'lgan Germaniya bundan mustasno;

2. Mas'ul vazirlik (kadastr uchun vazirlik mas'uliyati asosan Kadastr ishlab chiqilgan asosiy foydalanish bilan bog'liq)

Kelib chiqishi asosan soliqqa tortish maqsadlarida (Belgiya, Ispaniya, Frantsiya, Italiya va Lyuksemburg)

Muhim guruh kadastr vazirliklari tomonidan boshqariladigan mamlakatlar tomonidan shakllantiriladi. Gretsiya, Finlyandiya, Niderlandiya va Portugaliya)

Daniya va Shvetsiya kabi davlatlar tashkil etadi. Vazirlikka tegishli yuqori darajada mustaqil kadastr tashkilotlariga ega bo'lish (mos ravishda uy-joy va atrof-muhit)

Avstriyada kadaslar mas'uliyati Iqtisodiyot vazirligiga to'g'ri keladi

Irlandiya va Buyuk Britaniyada Kadastr mavjud emas, balki milliy kartografiya va kartografiya uchun mas'ul bo'lgan yuqori avtonom muassasa mavjud.

Yagona geografik va kadastr institutiga ega bo'lganlar
(Avstriya, Daniya,
Finlyandiya, Lyuksemburg,
Portugaliya va Shvetsiya)

**3. Kadastrning
geodeziya va
umumiy
kartografiya bilan
aloqasi; Evropa
Ittifoqi
mamlakatlari ikkita
deyarli teng
guruhga bo'lingan**

Kadastr va umumiy
kartografiya bo'yicha
alohida institutlarga ega
bo'lganlar, ya'ni
mamlakatlar
(Germaniya, Belgiya,
Ispaniya, Fransiya,
Gretsiya, Niderlandiya va
Italiya);

Irlandiya va Buyuk
Britaniyada faqat
geografik muassasa
mavjud;

4. Ko'chmas mulkni aniqlash

Evropa Ittifoqining barcha mamlakatlari posilkaga asoslangan Kadastrga ega (agar Irland va Buyuk Britaniyadan tashqari) va shuning uchun har bir posilka uchun Ispaniyada "referencia catastral" (kadastr ma'lumoti) deb ataladigan narsaga teng keladigan yagona identifikator mavjud

5. Kartografiya turi

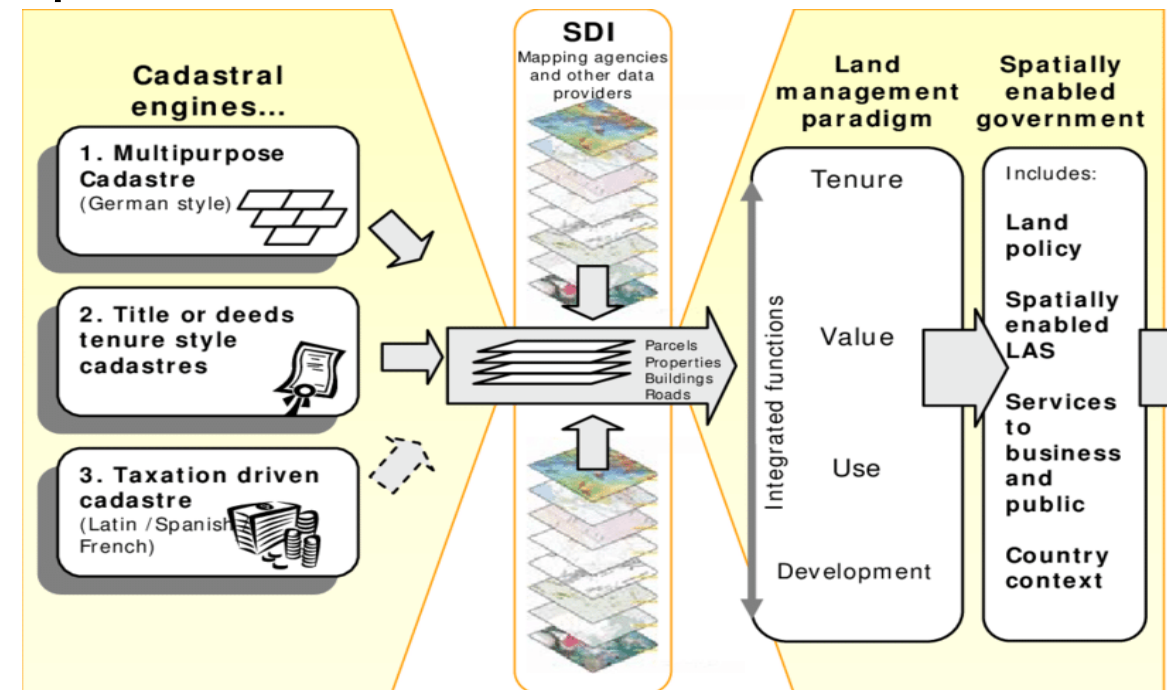
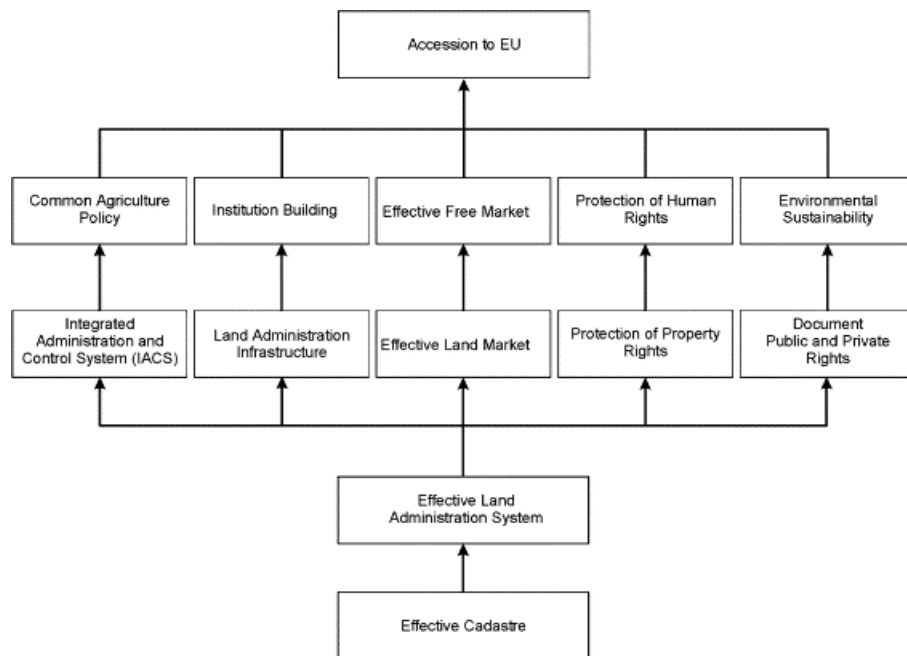
Evropa Ittifoqining barcha mamlakatlari turli jarayonlarni qo'llash orqali an'anaviy kartografiyadan raqamli kartografiyaga o'tish jarayonini yakunlamoqda, oddiy xaritalarni oddiy skanerlashdan ortofotografiyaga asoslangan yangi vektorial xaritalarni yaratishgacha.

Evropa Ittifoqi davlatlarining aksariyati huquqlarni ro'yxatga olish

Evropa Ittifoqi davlatlarining aksariyati huquqlarni ro'yxatga olishni tanlaydi, ular deyarli barcha hollarda kafolatlanadi:

Ro'yxatga oluvchi ro'yxatga olingan huquqni ta'minlaydigan hujjatlarni tekshiradi;

Faqat lotin an'analariga ega bo'lgan bir nechta mamlakatlarda (Belgiya, Frantsiya va Italiya) Registr oddiy amallar to'plamidir.

Ro'yxatga
olishning
ta'siriga kelsak,
ikkita asosiy
guruh mavjud:

1) Asosan german
mamlakatlarida
(Germaniya, Avstriya,
Gretsiya, Niderlandiya,
Irlandiya va Buyuk
Britaniya) Registr mulk
huquqiga huquqiy maqom
beradi: agar huquq mavjud
bo'lmasa u ro'yxatdan
o'tmagan;

2) Yevropa Ittifoqining
qolgan mamlakatlarida
asosiy ta'sirlar nashr
etish va uchinchi
shaxslardan himoya
qilishdir; ro'yxatdan
o'tgan huquqlar
ro'yxatga olinmagan
huquqlardan ustundir.

Evropa Ittifoqidagi barcha registrlar kadastr xaritasidan foydalanadilar (yoki kelgusida foydalanadilar). Har bir mamlakatda foydalanish turi va intensivligi tegishli huquqiy bazada belgilangan ro'yxatga olish turiga bog'liq bo'lib, bu kadastr va ro'yxatga olish muassasalari o'rtasidagi integratsiya darajasiga ham ta'sir qiladi.

Hulosa

Xulosa qilib aytganda, ma'lum bir ro'yxatga olish modeliga yoki ma'lum bir geografik hududga bog'liq bo'lmagan muhim integratsiya darajasi mavjud bo'lib, Evropa Ittifoqi mamlakatlarining yarmi kadastr va ro'yxatga olish ma'lumotlarini bir xil ma'lumotlar bazasida saqlaydi.

Evropa Ittifoqidagi er kadastr deyarli har doim uchastkaga asoslangan bo'lib, qishloq va shahar yerlari o'rtasida rasmiy farqqa ega emas va faqat bir nechta mamlakatlarda shahar kadastrini (binolarning) o'z ichiga oladi. Aslida, ba'zi mamlakatlarda shahar kadastrini Yer kadastrini emas, balki boshqa vazirlik yoki ma'muriyatning mas'uliyati hisoblanadi

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. www.wikipediya.org
2. www.lexsus.uz
3. www.kadastr.uz
4. www.tiame.uz
5. www.uzdkp.uz

E'TIBORINGIZ UCHUN RAHMAT!

